

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการ
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
**Predictors of Play Behaviors of Preschoolers Receiving
Service in Child Development Centers**

สาวิตรี วงศ์อินจันทร์*, ยูนี พงศ์จตุรวิทย์**, นุจรี ไชยมงคล**

*พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Sawitree Wonginjun*, Yune Pongjaturawit**, Nujjaree Chaimongkol**

*Master of Nursing Science, Pediatrics Nursing, Faculty of Nursing, Burapha University

**Faculty of Nursing, Burapha University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดาหรือมารดาและเด็กวัยก่อนเรียน จำนวน 84 ราย คัดเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม 5 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบสอบถามพื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน 3) แบบสอบถามความสัมพันธ์ในครอบครัว 4) แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กวัยก่อนเรียน และ 5) แบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมสงวนท่าที การเล่นคนเดียวที่ไม่มีการเล่นเคลื่อนไหว การเล่นคนเดียวที่มีการเคลื่อนไหว การเล่นทางสังคม และการเล่นที่ใช้ความรุนแรง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเล่นทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยรายข้อมากที่สุด โดยพื้นอารมณ์ของเด็ก ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่บ้าน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ($r = .589, p < .01$; $r = .563, p < .01$ และ $r = .599, p < .01$ ตามลำดับ) สภาพแวดล้อมที่บ้านเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดและมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 35.9 ($B = .771, t = 3.818, p < .001$) และพื้นอารมณ์ของเด็กเป็นตัวทำนายที่ดีเป็นลำดับที่ 2 ทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 ($B = .113, t = 3.580, p < .01$) และตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 44.6 ($F_{(2,81)} = 32.641, p < .001$)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมที่บ้าน และพื้นอารมณ์ของเด็ก มีความสำคัญและส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมกับเด็ก และให้ความสำคัญกับพื้นอารมณ์ของเด็ก เพื่อให้เด็กวัยก่อนเรียนมีพฤติกรรมการเล่นที่เหมาะสม

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเล่น เด็กวัยก่อนเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This predictive correlational study was conducted to examine the predictors of the play behaviors of preschoolers receiving service in child development centers in the municipality of Chon Buri province. The sample included 84 fathers or mothers, and the preschoolers. Multistage random sampling was used to recruit the sample. The data was collected during September and October, 2013. The research instruments consisted of: 1) the demographic questionnaire; 2) the preschool temperament questionnaire; 3) the family relation questionnaire; 4) a home environment questionnaire, and; 5) the preschool play behavior scale, including: reticent behavior, solitary-passive behavior, solitary-active behavior, social play and rough-play. The data was analyzed by using descriptive statistics, Pearson's correlation, and stepwise multiple regression.

Results revealed that social play had the highest average score. Child temperament, family relationships, and home environments were associated with the preschoolers' social play behaviors ($r = .589$, $r = .563$, and $r = .599$, $p < .01$, respectively). Home environment was the best predictor accounting for 35.9% ($B = .771$, $t = 3.818$, $p < .001$) in the prediction of play behaviors; the second best predictor was child temperament accounting for 8.8% ($B = .113$, $t = 3.580$, $p < .01$). Together, these two variables were able to predict and account for 44.6% ($F_{(2,81)} = 32.641$, $p < .001$).

The findings suggested that home environment and child temperament were the significant factors and had an influence on the social play behavior among the preschoolers. Therefore, those involved with the care of the children should provide an appropriate home environment for the child and should focus on the temperament of the child in order to promote appropriate play behaviors among the preschoolers.

Keywords : Play Behaviors, Preschoolers, Child Development Centers

บทนำ

เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องมีการวางรากฐานที่ดีมาตั้งแต่แรกเกิด โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการเกือบสมบูรณ์ในทุกด้าน เด็กวัยก่อนเรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา¹ แต่ถ้าเด็กไม่ได้เล่น ถูกจำกัดการเล่น หรือได้รับการส่งเสริมการเล่นที่ผิดวิธีก็จะส่งผลต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก² เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่เริ่มมีการเล่นร่วมกับเด็กอื่น นอกจากสมาชิกในครอบครัวเนื่องจากเด็กวัยนี้ ส่วนมากบิดามารดาจะนำมาบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยพบว่า เด็กไทยร้อยละ 73 เข้าเรียนในโปรแกรมก่อนวัยเรียน เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็กชุมชน โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น และร้อยละ 59.7 ของเด็กที่เข้าเรียนจะอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก³ ซึ่งการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะอยู่ในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น⁴ พฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนพบได้ 5 ลักษณะ คือ 1) พฤติกรรมสงวนท่าที 2) การเล่นคนเดียวที่ไม่มี การเคลื่อนไหว 3) การเล่นคนเดียวที่มีการเคลื่อนไหว 4) การเล่นทางสังคม และ 5) การเล่นที่ใช้ความรุนแรง⁵ ซึ่งเด็กวัยก่อนเรียนจะใช้เวลาเล่นกับเพื่อนมากขึ้น แต่การเล่นตามลำพังก็ยังไม่ลดลงจากเดิม⁶ ความแตกต่างในพฤติกรรมการเล่นของเด็กจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นในเด็กวัยก่อนเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านตัวเด็ก คือ พื้นอารมณ์ของเด็ก ลักษณะพื้นอารมณ์ของเด็กที่แตกต่างกันทำให้เด็กมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ต่างกัน⁷ เด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงง่าย มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

ตนเองดี จะมีการตอบสนองต่อสังคมในเชิงบวก และสามารถเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนได้²) ปัจจัยด้านบิดามารดา คือ จำนวนปีที่ศึกษา และความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยพบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาปานกลางและสูงจะมีความรู้ความเข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเล่นของเด็ก และสนับสนุนการเล่นเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก^{9,10} สำหรับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย นอกจากบิดามารดาแล้วยังมีปู่ย่า ตายาย ช่วยอบรมเลี้ยงดูและหมั่นเวียนกันเล่นกับเด็ก ก็จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีเพื่อนเล่น และมีพัฒนาการค่อนข้างเร็ว^{9,11,12} แต่ถ้ามารดาที่มุ่งทำงานโดยไม่มีเวลาดูแลเด็กก็จะทำให้เสียความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวซึ่งมักเกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น เด็กเก็บกด ไม่เล่นกับเพื่อน และเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เป็นต้น¹³ และ 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมที่บ้าน เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีจะเล่นน้อยกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เนื่องจากเด็กจะมีสุขภาวะที่ไม่ดี มีอุปกรณ์การเล่นไม่เพียงพอ และมีสถานที่เล่นไม่เพียงพอ^{1,14} นอกจากนี้ยังพบว่าบ้านที่มีสนามหญ้าและมีรั้วกัน เด็กจะเล่นอยู่แต่ในบ้านของตนเอง ไม่มีเพื่อนเล่น ทำให้เด็กรู้สึกเหงาเก็บตัว แตกต่างจากครอบครัวที่อยู่ตึกแถวหรือชุมชนแออัด เด็กจะมีเพื่อนเล่นมาก และมีกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย¹⁵

เด็กในปัจจุบันมีพฤติกรรมการเล่นลดลงเนื่องจากเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์และเล่นเกมมากกว่าการออกไปวิ่งเล่นกับเพื่อน ซึ่งการดูโทรทัศน์ของเด็กก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคขนมขบเคี้ยวและส่งผลให้เกิดโรคอ้วนตามมาด้วย^{16,17} อีกทั้งการดำเนินชีวิตของครอบครัวที่มีเด็กวัยก่อนเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตคือ เด็กถูกส่งเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเร็วขึ้น เนื่องจากบิดามารดาต้องทำงานนอกบ้านทั้งสองคน^{18,19} พยาบาลมีบทบาท

สำคัญในการส่งเสริมสุขภาพแก่เด็กทุกวัยจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นเพื่อช่วยเสริมสร้างพัฒนาการและสามารถประเมินระดับพัฒนาการและอารมณ์จากการเล่นของเด็กทั้งในภาวะปกติและเมื่อเจ็บป่วยซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นในเด็กส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในต่างประเทศ สำหรับประเทศไทยพบการศึกษามากทางศึกษาศาสตร์ แต่ในด้านการพยาบาลพบการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นในเด็กน้อยมาก การศึกษารุ่นนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวเด็ก คือ พื้นอารมณ์ของเด็ก ปัจจัยด้านบิดามารดา คือ จำนวนปีที่ศึกษาและความสัมพันธ์ในครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมที่บ้าน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนในการสร้างรูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองจังหวัดชลบุรี

ประชากร คือ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยก่อนเรียนที่มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปี ที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 8 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองแสนสุข ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลห้วยกะปิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านสวน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลดอนหัวฬ่อ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเหมือง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลคลองตำหรุ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลหนองไม้แดง และศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กเทศบาลนาป่า กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power Analysis) โดยกำหนดค่าอำนาจการทดสอบเท่ากับ .80 ค่าความเชื่อมั่น (α) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จำนวนตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนายเท่ากับ 4 และกำหนดขนาดอิทธิพล (Effect Size) ขนาดปานกลาง (Medium) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยเท่ากับ 84 ราย²⁰ กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากประชากรโดยเริ่มจากการสุ่มเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 8 แห่ง โดยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน โดยสุ่มแบบกลุ่มร้อยละ 25²¹ ได้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองแสนสุข และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลห้วยกะปิ หลังจากนั้นคำนวณจำนวนเด็กวัยก่อนเรียนตามสัดส่วนของเด็กในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่างจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองแสนสุข 50 ราย และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลห้วยกะปิ 34 ราย และทำการสุ่มรายชื่อของเด็กวัยก่อนเรียน โดยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนจนได้กลุ่มตัวอย่างครบ 84 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม 5 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับที่เกิดและระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และข้อมูลส่วนบุคคลของบิดามารดาและครอบครัว ได้แก่ อายุ จำนวนปีที่ศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2) แบบสอบถามพื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ นาดยา แสงใส²² มีจำนวน 36 ข้อ โดยแบ่งลักษณะพื้นอารมณ์ของเด็กออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านระดับกิจกรรม 2) ด้านการปฏิบัติตัวเป็นเวลา 3) ด้านปฏิกิริยาตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งเร้าใหม่ 4) ด้านความสามารถในการปรับตัว 5) ด้านความรุนแรงในการตอบสนอง และ

6) ด้านลักษณะอารมณ์ โดยให้บิดาหรือมารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ 3) แบบสอบถามความสัมพันธ์ในครอบครัว ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของเลิศลักษณ์ ศรีวงศ์²³ มีจำนวน 26 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรักและความห่วงใยอาหารซึ่งกันและกัน 2) ด้านการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน 3) ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน และ 4) ด้านการปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยให้บิดาหรือมารดาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ 4) แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ นาตยา แสงใส²² มีจำนวน 36 ข้อ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารและการตอบสนองทางภาษา 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) ด้านการตอบสนองของบิดามารดา 4) ด้านการกระตุ้นการเรียนรู้ 5) ด้านการเป็นตัวแบบ 6) ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ และ 7) ด้านการทำโทษ โดยให้บิดาหรือมารดาตอบแบบสอบถามว่า ในบ้านมีหรือไม่มีลักษณะตามแต่ละข้อหรือไม่ โดยให้ 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า “ใช่” และ 0 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า “ไม่ใช่” และ 5) แบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ Coplan and Rubin⁵ ซึ่งผู้วิจัยแปลโดยใช้เทคนิค Back translation ตามหลักของ Cha, Kim and Erlan²⁴ มีจำนวน 18 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) พฤติกรรมสงวนท่าที 2) การเล่นคนเดียวที่ไม่มีการเคลื่อนไหว 3) การเล่นคนเดียวที่มีการเคลื่อนไหว 4) การเล่นทางสังคม และ 5) การเล่นที่ใช้ความรุนแรง โดยให้ครูที่เลี้ยงเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ผู้วิจัยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยการหาความตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่า แบบสอบถามชุดที่ 2-5 มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .81, .93, .98 และ .74 ตามลำดับ

การเก็บและรวบรวมข้อมูลภายหลังจากโครงร่างวิทยานิพนธ์และเครื่องมือการวิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดยผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอ นายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข และนายกเทศมนตรีตำบลห้วยกะปิ เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการกองการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 2 แห่ง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมขอความร่วมมือจากครูพี่เลี้ยงในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและเป็นผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน หลังจากนั้นผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาของเด็กวัยก่อนเรียน ในช่วงเวลาที่มารับบุตรหลังเลิกเรียนหรือตามเวลาที่สะดวกให้เข้าพบ เพื่อแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมอธิบายการพิทักษ์สิทธิให้กลุ่มตัวอย่างทราบ และให้ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนได้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัย แล้วให้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง ซึ่งสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบ จำนวน 84 ชุด จากนั้นจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุตรวัยก่อนเรียนมีอายุเฉลี่ย 3.74 ปี ($SD = .35$) เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.20 เป็นบุตรลำดับแรกของครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.10 และระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉลี่ย 8.40 เดือน ($SD = 5.51$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดาหรือมารดาของบุตรวัยก่อนเรียน พบว่า ผู้ดูแลหลักของบุตรวัยก่อนเรียนมีอายุเฉลี่ย 31.65 ปี ($SD = 6.83$) ส่วนใหญ่เป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 84.50 มีการศึกษาคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ย 10.97 ปี ($SD = 3.30$) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 82.10 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ

32.10 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 22.60 มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวเท่ากับ 20,794 บาท/เดือน ($SD = 12,101.89$) ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 57.10 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5.33 คน ($SD = 2.32$)

พื้นอารมณ์ของเด็ก ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่บ้าน

ลักษณะพื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 126.43 คะแนน ($SD = 13.68$) ความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็กวัยก่อนเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 103.30 คะแนน ($SD = 13.49$) และสภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กวัยก่อนเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 30.65 คะแนน ($SD = 2.14$)

พฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน

พฤติกรรมการเล่นทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยรายข้อมากที่สุด (Mean = 4.11, $SD = .71$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน แยกตามลักษณะพฤติกรรมการเล่น (n = 84)

พฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน	Mean	SD	Range	Item Mean	Item SD
ลักษณะพฤติกรรมการเล่น					
1. พฤติกรรมสงวนท่าที	7.37	2.05	4 - 16	1.84	.51
2. การเล่นคนเดียวที่ไม่มีการเล่นไหน	13.83	2.30	10 - 20	3.46	.58
3. การเล่นคนเดียวที่มีการเล่นไหน	5.92	1.63	3 - 10	2.96	.81
4. การเล่นทางสังคม	24.68	4.26	14 - 30	4.11	.71
5. การเล่นที่ใช้ความรุนแรง	5.43	2.24	2 - 10	2.71	1.12

ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็ก จำนวนปีที่ศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า พื้นอารมณ์ของเด็ก ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .589, p < .01; r = .563, p < .01$ และ $r = .599, p < .01$ ตามลำดับ) แต่จำนวนปีที่ศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ($n = 84$)

ตัวแปร	พฤติกรรมการเล่นทางสังคม (r)
พื้นอารมณ์ของเด็ก	.589**
จำนวนปีที่ศึกษาของบิดามารดา	.097
ความสัมพันธ์ในครอบครัว	.563**
สภาพแวดล้อมที่บ้าน	.599**

** $p < .01$

ปัจจัยทำนายระหว่างพื้นอารมณ์ของเด็ก จำนวนปีที่ศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้าน กับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า

พื้นอารมณ์ของเด็ก และสภาพแวดล้อมที่บ้าน เป็นปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสภาพแวดล้อมที่บ้านเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 35.9 ($B = .771, t = 3.818, p < .001$) และพื้นอารมณ์ของเด็กเป็นตัวทำนายที่ดีเป็นลำดับที่ 2 ทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 ($B = .113, t = 3.580, p < .01$) ซึ่งตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 44.6 ($F_{(2,81)} = 32.641, p < .001$) โดยการวิเคราะห์ถดถอย

พหุคูณแบบขั้นตอน ซึ่งจะเลือกตัวทำนายเข้าสมการทีละตัว สำหรับตัวทำนายที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะถูกจัดออกไป ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ($n = 84$)

ตัวแปร	ΔR^2	<i>B</i>	SE	Beta	<i>t</i>
สภาพแวดล้อมที่บ้าน	.359	.771	.202	.388	3.818***
พื้นอารมณ์ของเด็ก	.088	.113	.032	.364	3.580**
ค่าคงที่		-13.272	5.068		
$F_{(2,81)}$		32.641***			
R^2		.446			
Adjust R^2		.433			

** $p < .01$, *** $p < .001$

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนแยกตามลักษณะพฤติกรรมการเล่นพบว่า พฤติกรรมการเล่นทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยรายข้อมากที่สุด ($Mean = 4.11$, $SD = .71$) ทั้งนี้เนื่องจากเด็กวัยก่อนเรียนจะใช้เวลาเล่นกับเพื่อนมากขึ้น⁶ การเล่นทางสังคมของเด็กยังเป็นแนวทางในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว บรรทัดฐานทางสังคม การเข้าสังคม ทักษะในการดำเนินชีวิต รวมไปถึงการพัฒนาจริยธรรม ที่เด็กวัยก่อนเรียนควรได้รับการส่งเสริมเพื่อช่วยให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคม ได้ผลดังนี้

1. พื้นอารมณ์ของเด็ก ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .589$, $p < .01$; $r = .563$, $p < .01$ และ $r = .599$, $p < .01$ ตามลำดับ) แต่จำนวนปีที่ศึกษาของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่น

ทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พื้นอารมณ์ของเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .589$, $p < .01$) หมายความว่า เด็กวัยก่อนเรียนที่มีพื้นอารมณ์ยิ่งดี จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นทางสังคมที่มากขึ้น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พื้นอารมณ์ของเด็กจะได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมและได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อม⁷ เด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงง่ายจะมีอารมณ์ดี ร่าเริง เป็นมิตร และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ดี การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ เด็กก็จะเล่นตามความสนใจและความสามารถของตนเอง อีกทั้งด้วยความสามารถในการเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ร่าเริง เป็นมิตร ก็จะช่วยให้เด็กสามารถเล่นร่วมกับเพื่อนได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Mathieson and Banerjee⁸ ที่พบว่า เด็กเลี้ยงง่ายจะมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเองดีทำให้มีการตอบสนองต่อสังคมในเชิงบวกและสามารถเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนได้

ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .563, p < .01$) หมายความว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนมากขึ้น อภิปรายได้ว่า เด็กที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี จะได้รับการโอบกอด การสัมผัส การพูดคุย การเล่น การเอาใจใส่ การใช้เวลาว่างร่วมกัน และการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเล่นในเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของเสกสรรค์ นิลสุวรรณโมชิต²⁵ ที่พบว่า การขาดการถ่ายทอด การเล่นจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง โดยขาดการดูแลเอาใจใส่และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ให้เด็กเล่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเล่นในเด็กหลายประการ เช่น วิธีการเล่น อุปกรณ์การเล่น และพฤติกรรมการเล่น เป็นต้น

สภาพแวดล้อมที่บ้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .599, p < .01$) หมายความว่า สภาพแวดล้อมที่บ้านที่ดี จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนมากขึ้น อภิปรายได้ว่า เด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเด็กวัยนี้จะเรียนรู้ผ่านการเล่น อีกทั้งยังใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นมากกว่าการทำกิจกรรมอื่นๆ จึงจะเห็นได้ว่าเด็กวัยนี้จะเล่นกับเพื่อนมากขึ้น แต่การเล่นตามลำพังก็ยังไม่ลดลงจากเดิม⁶ ซึ่งถ้าสภาพแวดล้อมที่บ้านมีอุปกรณ์การเล่นที่เหมาะสม มีพื้นที่ที่ปลอดภัย และเพียงพอให้เด็กเล่น บิดามารดามีส่วนร่วมในการเล่น มีการใช้วาจากระตุ้นที่เหมาะสม และเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก จะช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการเล่นในเด็ก นอกจากนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า ครอบครัวของเด็กวัยก่อนเรียน

ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย คิดเป็นร้อยละ 57.10 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5.33 คน ($SD = 2.32$) ทำให้เด็กวัยก่อนเรียนมีเพื่อนเล่นหรือมีกิจกรรมการเล่นที่หลากหลายขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Bradley and Caldwell¹⁵ ที่พบว่า บ้านที่มีสนามหญ้าและมีรั้วกัน เด็กจะเล่นอยู่แต่ในบ้านของตนเอง ไม่มีเพื่อนเล่น ทำให้เด็กรู้สึกเหงา เก็บตัว ซึ่งแตกต่างจากครอบครัวที่อยู่ตึกแถวหรือชุมชนแออัด เด็กจะมีเพื่อนเล่นมาก และมีกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย และการศึกษาของ เสกสรรค์ นิลสุวรรณโมชิต²⁵ ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพพื้นที่ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเล่นของเด็ก อุปกรณ์ประกอบการเล่น สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้พฤติกรรมการเล่นของเด็กในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากการเล่นของเด็กสมัยก่อน กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงของการเล่นทั้งวิธีการเล่น อุปกรณ์การเล่น และประเภทของการเล่น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีตัวทำนายเพียง 2 ตัวเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สภาพแวดล้อมที่บ้านเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 35.9 ($B = .771, t = 3.818, p < .001$) และพื้นที่อารมณ์ของเด็กเป็นตัวทำนายที่ดีเป็นลำดับที่ 2 ทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 ($B = .113, t = 3.580, p < .01$) ซึ่งตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 44.6 ($F_{(2,81)} = 32.641, p < .001$) อภิปรายได้ว่า สภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กวัยก่อนเรียนที่ดีและเหมาะสมกับวัยของเด็ก ร่วมกับตัวเด็กเองเป็นคนที่มีความพร้อมดี ก็จะช่วยส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นทางสังคมมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Hamm²⁶ ที่พบว่า การเล่นและการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมการเล่นมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงทั้งในเด็กปกติและเด็กที่มีพัฒนาการผิดปกติ ซึ่งเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อม

ที่ไม่ดี มีอุปกรณ์การเล่นและสถานที่เล่นไม่เพียงพอ จะเล่นน้อยกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี^{1,14} และจากการศึกษาของ Mathieson and Banerjee⁸ ที่พบว่า พื้นอารมณ์ของเด็กสามารถทำนายพฤติกรรมการเล่นร่วมกับเพื่อนได้ กล่าวคือ เด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงง่ายจะมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี ทำให้มีการตอบสนองต่อสังคมในเชิงบวกและสามารถเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนได้ จึงกล่าวได้ว่า เด็กวัยก่อนเรียนที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ดีและมีพื้นอารมณ์ที่ดี ก็จะมีส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นทางสังคมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน รวมไปถึงการให้คำแนะนำแก่บิดามารดา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นในเด็ก และการดูแลเอาใจใส่เด็กอย่างใกล้ชิด มอบความรัก ความอบอุ่น รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพื้นอารมณ์ที่ดี

ด้านการศึกษา

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาลสามารถนำผลการวิจัยไปประกอบการเรียนการสอนในหัวข้อที่เกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน

ด้านการบริหารการพยาบาล

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้บริหารที่โรงพยาบาลมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางแก่ครูและพี่เลี้ยงเด็กในการจัดกิจกรรมการเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนโดยเน้นการ

จัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นของเด็ก และการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน แบ่งปันของเล่น เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพื้นอารมณ์ที่ดี

ด้านการวิจัย

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวิจัยและพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นของเด็กในวัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น เด็กวัยหัดเดิน เด็กวัยเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาดังนี้ทำการศึกษาที่เน้นเฉพาะในเด็กวัยก่อนเรียน ซึ่งพฤติกรรมการเล่นของเด็กแต่ละวัยจะมีความแตกต่างกัน

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนเพิ่มเติม ทั้งนี้เนื่องจาก พฤติกรรมการเล่นทางสังคมเป็นลักษณะที่พบมากที่สุดในการศึกษาดังนี้ ซึ่งพฤติกรรมการเล่นทางสังคมจัดเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองแสนสุข และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลห้วยกะปิที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- พัชรี สวนแก้ว. เอกสารประกอบการสอนวิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดวงกมล; 2545.
- กิ่งแก้ว ปาจารย์. เด็กเล่นไม่เป็น. ใน การประชุม

- วิชาการเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อพัฒนา ศักยภาพเด็กไทยในทศวรรษหน้า (หน้า 40-42). นครปฐม: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนา เด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล; 2551.
3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจเด็กและ เยาวชน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงาน สถิติแห่งชาติ; 2553.
 4. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวง มหาดไทย. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย; 2552.
 5. Coplan, R. J., and Rubin, K. H. Exploring and assessing nonsocial play in the preschool: The development and validation of the Preschool Play Behavior Scale. *Social Development*. 1998; 7(1): 72-91.
 6. Schiamberg, L. B. *Child and Adolescent Development*. New York: Macmillan; 1988.
 7. Saudino, K. J. Behavioral genetics and child temperament. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*. 2005; 26(3): 214-23.
 8. Mathieson, K., & Banerjee, R. Pre-school peer play: The beginnings of social competence. *Educational & Child Psychology*. 2010; 27(1): 9-20.
 9. ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และปราณี สุทธิสุนันท์. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*. 2550; 5(1): 105-18.
 10. สาลีณี ภักดีสุข. การศึกษาการเล่นทางสังคม ของเด็กก่อนวัยเรียน [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาคหกรรมศาสตร์]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2545.
 11. วราภรณ์ รักษิณ. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแถมมี; 2540.
 12. Sailor, D. H. *Supporting Children in Their Home, School, and Community*. Boston: Allyn&Bacon; 2004.
 13. วัฒนเพ็ญ บุญประกอบ. ความรักความผูกพันของ ครอบครัวในยุค 2000. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 2543; 45(1): 11-6.
 14. Hurlock, E. B. *Child Development* (6th ed.). New York: McGraw-Hill; 1978.
 15. Bradley, R. H., & Caldwell, B. M. Home observation for measurement of The environment: A revision of the preschool scale. *American Journal of Mental Deficiency*. 1979; 84(3): 235-44.
 16. ชื่นฤทัย กาญจนะจิตราและคณะ. สุขภาพคนไทย 2554. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง; 2554.
 17. ลัดดา เหมาะสุวรรณ. พฤติกรรมสุขภาพ. ใน *วิชัย เอกพลากร(บรรณาธิการ), รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552: สุขภาพเด็ก (หน้า 27-47)*. นนทบุรี: เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์; 2552.
 18. บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย. *วารสาร สาธารณสุขและการพัฒนา*. 2550; 5(3): 167-76.
 19. ศรีเรือน แก้วกังวาล. *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิต ทุกช่วงวัย (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2553
 20. Cohen, J. *A power primer*. *Psychological*

- Bulletin. 1992; 112(1): 155-9.
21. บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย; 2553.
 22. นาดยา แสงใส. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กวัยก่อนเรียนที่รับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพยาบาลเด็ก]. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา; 2553.
 23. เลิศลักษณ์ ศรีวงศ์ษา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระการดูแลของมารดาเด็กโรคหอบหืด [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพยาบาลครอบครัว]. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา; 2551.
 24. Cha, E. S., Kim, K. H., & Erlen, J. A. Translation of scales in cross-cultural research: Issues and techniques. *Journal of Advance Nursing*. 2007; 58(4): 386-95.
 25. เสกสรรค์ นิลสุวรรณโมษิต. การเล่นของเด็กในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตศึกษา, สถาบันราชภัฏธนบุรี; 2546.
 26. Hamm, E. M. A comparative study of playfulness in children with and without developmental disabilities. [online] 2003 [Abstract retrieved June 2, 2013] from: <http://sunzi.lib.hku.hk/ER/detail/hkul/2920384>